

Datum 8 november 2022
Betreft Q&A kunstmest oorlog Oekraïne

Europa en daarbinnen Nederland bevindt zich in een ongekende crisis waarbinnen de kosten voor energie en de beschikbaarheid van grondstoffen een belangrijke rol spelen.

Voor de Nederlandse landbouw komt daar nog de opgave om de stikstofemissies fors te reduceren bovenop.

Deze Q&A geeft antwoord op een aantal veel voorkomende vragen rondom de beschikbaarheid en de noodzaak van kunstmest als gevolg van deze crisis. Recent is hierover ook een interview uitgezonden bij Boeren Business TV, dat [hier](#) terug te kijken is.

Leidt het vervallen van derogatie tot meer kunstmestgebruik?

Waarschijnlijk wel op de korte termijn,Allereerst willen we benadrukken dat Meststoffen Nederland begrip heeft voor de emoties die zijn losgekomen binnen de landbouw over het verlies van derogatie en alle economische en teelt technische gevolgen die daaraan vasthangen. Meststoffen Nederland is vóór het behoud/herstel van derogatie ([lees onze positie](#)) is omdat dit ook in lijn is met onze [visie Kunstmest 4.0](#). *Kunstmest 4.0 staat voor het gebruik van onbewerkte organische mest, aangevuld met nutriënten op maat waarvan de oorsprong ook organisch kan zijn. Centraal daarbij staat het doel om meer circulaire grondstoffen te gaan benutten en het advies om meststoffen volgens de 4 juistheden van Kunstmest 4.0 toe te passen: het juiste product, in de juiste hoeveelheid, op het juiste moment en op de juiste plek...*

Terugkomend op de vraag: door vervallen van de derogatie mag vanuit Europa minder dierlijke mest gebruikt worden en kan de ruimte tot de gebruiksnorm van een gewas worden aangevuld met kunstmest. Dus op korte termijn is het antwoord ja.

Vanwege verwachte verschuivingen binnen de landbouw als gevolg van het vervallen van derogatie is onze verwachting echter dat er in totaliteit minder kunstmest in Nederland gebruikt zal gaan worden. Dit baseren wij op eerste analyses met het [ATM model](#) dat later dit jaar publiekelijk beschikbaar zal worden gemaakt.

Leidt het (tijdelijk) gebruik van meer kunstmest als gevolg van vervallen van derogatie tot meer uit- en afspoeling?

Nee, juist niet,.... De norm van maximaal 170 kgN/ha uit dierlijke mest in de Europese nitraatrichtlijn waar Nederland met het vervallen van de derogatie op terugvalt is gericht op bescherming van het grondwater. Het juiste gebruik van kunstmest leidt vanwege de [betere sturingsmogelijkheden](#) niet tot meer uit- en afspoeling.

Zoals eerder gesteld is Meststoffen Nederland voor behoud/herstel van derogatie, omdat bij juist gebruik van dierlijke mest ook hier de emissies naar grondwater beperkt kunnen worden en er met gebruik van dierlijke mest nutriënten hergebruikt worden.

Voor de effecten van kunstmest en dierlijke mest op uit- en afspoeling heeft Meststoffen Nederland deze notitie op laten stellen.

Is er voldoende beschikbaarheid van kunstmest voor de Nederlandse boer?

Voorlopig is er voldoende kunstmest beschikbaar,....In Europa draait de stikstofkunstmestproductie gemiddeld op 30-50% van haar capaciteit vanwege de hoge gasprijzen in Europa. Dit is gegeven het feit dat er wereldwijd vraag is naar 100% productie rampzalig voor de wereldwijde voedselvoorziening (zie [hier](#) een interview met de VN).

Nederland heeft echter een unieke positie binnen Europa vanwege de aanwezigheid van grootschalige kunstmest productie en een intensieve veehouderij;

- Nederland huisvest een aantal grote kunstmest producenten die ondanks de 5-10x hogere gasprijzen voor deel gelukkig toch nog kunnen blijven produceren vanwege de logistieke mogelijkheid (beschikbaarheid van havens) om terug te vallen op import van ammoniak van buiten Europa.
- De aanwezigheid van de intensieve veehouderij heeft er met name aan het begin van de oorlog in de Oekraïne toe geleid dat de Nederlandse boer minder hard werd geraakt door de hoge kunstmestprijzen dan boeren elders in Europa, doordat zij relatief veel organische mest gebruiken. De hoge gasprijzen hebben echter inmiddels ook hun doorwerking gehad op veevoederprijzen.

Ons beeld is dat op dit moment de vraag vanuit de Nederlandse markt bedient kan worden vanuit voldoende productie en import. Onze distribuerende leden doen hun uiterste best om voldoende kunstmest nu al voor het komend seizoen op het boeren erf te leveren.

Er is echter in tegenstelling tot wat sommigen denken geen voorraad voor langer dan dagen tot 1-2 weken van kunstmest aanwezig bij de producenten en de toekomstige beschikbaarheid van kunstmest hangt daarom af van de mogelijkheid om te kunnen blijven produceren. De boer kan zijn ondernemingsrisico verlagen door gespreid kunstmest in te kopen, bijvoorbeeld op 3 momenten in het jaar in plaats van alles in de voorverkoop of alles op moment van gebruik in te kopen.

Kunnen we niet zonder kunstmest gezien de hoeveelheid dierlijke mest in Nederland?

Nee,... Zonder input van nutriënten in de vorm van kunstmest of (indirect) via krachtvoer, is er geen output en is hoog productieve landbouw niet mogelijk

[Deze notitie](#) laat zien dat nutriënten in dierlijke mest, mineralenconcentraat en andere 'kunstmestvervangers' via geïmporteerd krachtvoer en/of lokaal geteeld ruwvoer voor een belangrijk deel ook te herleiden zijn tot kunstmest. Het is dus een illusie dat we in Nederland zonder kunstmest kunnen, omdat dierlijke mesten en 'kunstmestvervangers' dus in feite 'gerecyclede kunstmesten' zijn.

Is het gebruik van kunstmest slecht voor bodem organische stof en bodemleven?

Nee, dit is een fabel,... Onverantwoord gebruik van kunstmest kan daartoe leiden maar niet als bemest wordt volgens goede landbouwkundige praktijk.

Organische stof vervult een belangrijke rol voor de bodemkwaliteit, vanwege effecten op bodemvruchtbaarheid (leveren en vasthouden van nutriënten), bodemstructuur, het vochthoudend vermogen en een actief en divers bodemleven. De laatste tijd is er sprake van een toenemende aandacht voor de rol die de bodem kan spelen bij het tegengaan van klimaatverandering, door het vastleggen van koolstof (C) in de vorm van organische stof en krijgen we vragen over het effect van kunstmest op organische stof en bodemleven. Daarom hebben we een [notitie](#) en [filmpje](#) laten opstellen over de effecten van kunstmest op organische stof en bodemleven.

Samengevat zijn er op basis van de wetenschappelijke literatuur veel aanwijzingen dat het gebruik van stikstofkunstmest volgens de goede landbouwkundige praktijk (4 juistheden) leidt tot een verhoging van organische stofgehalten in landbouwgronden en kan leiden tot een grotere diversiteit en activiteit van het bodemleven. De belangrijkste verklaring hiervoor is de hogere biomassa-productie door het gebruik kunstmest. Daardoor is er sprake van een hogere aanvoer van organisch materiaal in de vorm van gewasresten naar de bodem. Dit

organisch materiaal kan worden omgezet in bodem organische stof en dient als voedsel voor bodemleven.

Wat gebeurt er in Europa rondom de 'Europese Meststoffenstrategie'?

De Europese Commissie wil binnen enkele weken een Europese Meststoffenstrategie gereed hebben. Kort gesteld ziet de Europese Commissie dat de Europese (kunst)meststoffenproductie van groot strategisch belang is voor voedselzekerheid. Dit komt ook steeds meer op de nationale agenda. Het gaat naast de beschikbaarheid van kunstmest ook om aanverwante producten zoals CO₂ en AdBlue. Het is cruciaal dat deze sector blijft en verder verduurzaamt. Steun is nodig om te vergroenen en onafhankelijker te worden van (fossiele) grondstoffen (uit geopolitiek gezien onstabiele landen). Tegelijkertijd dient import cq. dumping van meststoffen met bovendien een hoge milieu footprint uit oa. (Wit-)Rusland te worden voorkomen, omdat dit de gehele voedingsketen nog meer afhankelijk maakt van landen zoals (Wit-)Rusland en China. Ook werkt dat totaal averechts voor het klimaat. Het behouden en uitbouwen van een Europees sterke meststoffensector dient prioriteit en steun te krijgen. De Nederlandse meststoffensector kan en wil hierin een belangrijke rol spelen.

